

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงเปรียบเทียบ (comparative descriptive research) เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยตามการรับรู้ของผู้ป่วย โดยศึกษาในผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยสามัญ แผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตถ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยศัลยกรรมที่เข้ารับการรักษาด้วยการผ่าตัดในหอผู้ป่วยสามัญ แผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตถ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) คำนวณจากการเปิดตาราง Approximate Sample Sizes Necessary To Achieve Selected Levels of Power as a Function of Estimated Effect Size for Test of Difference of Two Means โดยใช้ความเชื่อมั่น 95% ($1-\alpha$) อำนาจในการทดสอบ (power of test) ($1-\beta$) เท่ากับ 0.8 และ estimated effect เท่ากับ 0.25 (Polit and Hungler, 1995; p 455) มีจำนวน 252 คน โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป
2. ได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัด
3. มีสติสัมปชัญญะดีตลอดการเข้าร่วมการวิจัยยกเว้นระหว่างผ่าตัด
4. สามารถอ่านออก เขียนได้
5. ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กันระหว่างผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแบบรอตตามแผนที่กำหนด กับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแบบฉุกเฉิน ทดสอบการกระจายเป็นแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยศัลยกรรม ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ ที่อยู่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา การวินิจฉัยโรค การผ่าตัด ประเภทของการผ่าตัด จำนวนวันที่นอนโรงพยาบาล

2. แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดจากสาระสำคัญของคำประกาศสิทธิผู้ป่วยของ แพทยสภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทยสภา และคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลป์ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2541 (สภาการพยาบาล, 2541) แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 57 ข้อ แบ่งออกเป็นสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ ๑ จำนวน 15 ข้อ สิทธิที่จะได้รับบริการจากพยาบาลโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ๑ จำนวน 7 ข้อ สิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอและเข้าใจชัดเจน ๑ จำนวน 16 ข้อ สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลืออย่างรีบด่วน ๑ จำนวน 3 ข้อ สิทธิที่จะได้รับทราบ ชื่อ สกุล และประเภทของผู้ที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ตนจำนวน 3 ข้อ สิทธิในการขอความเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านอื่นที่มีใช่เป็นผู้ให้บริการแก่ตน ๑ จำนวน 4 ข้อ สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ๑ จำนวน 2 ข้อ สิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลอย่างครบถ้วนในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการเป็นผู้ถูกทดลองในการทำวิจัย ๑ จำนวน 4 ข้อ สิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของคนไข้ที่ปรากฏในเวชระเบียน ๑ จำนวน 3 ข้อ

การตอบแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ป่วยเลือกตอบว่า ได้รับ หรือ ไม่ได้รับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

ถ้าผู้ป่วยตอบว่า ได้รับ จะให้คะแนน 1

และถ้าตอบว่า ไม่ได้รับ จะให้คะแนน 0

โดยที่คำตอบ ได้รับ หมายถึง การที่ผู้ป่วยศัลยกรรมรับรู้ หรือมีความคิดเห็นว่าได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในข้อนั้น

ไม่ได้รับ หมายถึง การที่ผู้ป่วยศัลยกรรมรับรู้หรือมีความคิดเห็นว่าไม่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในข้อนั้น

การแปลผลคะแนน

คะแนนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นี้จะบอกถึงการรับรู้ของผู้ป่วยสัลยกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วย ค่าคะแนนที่เป็นไปได้คือ 0-57 คะแนน โดยค่าคะแนน ยิ่งสูง หมายถึง ผู้ป่วยสัลยกรรมมีการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยสูง

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้จุดกึ่งกลางของค่าคะแนนที่ได้จัดระดับการรับรู้ โดยค่าคะแนนที่มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 จะจัดระดับการรับรู้เป็นระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity)

โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญทางการพยาบาลสัลยกรรมและ การบริหารการพยาบาลเป็นผู้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะจำนวน 6 ท่านคือ

อาจารย์พยาบาลภาควิชาการพยาบาลศัลยศาสตร์	2 ท่าน
อาจารย์พยาบาลภาควิชาการบริหารการพยาบาล	1 ท่าน
ผู้ตรวจการพยาบาลภาควิชาศัลยศาสตร์	1 ท่าน
ผู้ตรวจการพยาบาลภาควิชาอายุรศาสตร์	1 ท่าน
พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลแมคคอร์มิค	1 ท่าน

หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาคำนวณค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrater agreement) ได้ค่าดัชนีเท่ากับ .80 ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) โดยได้ค่าดัชนีเท่ากับ .81 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability)

โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยสามัญ โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ที่เข้ารับการรักษาด้วยการผ่าตัดและเตรียมจำหน่ายในวันรุ่งขึ้นจำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการทดสอบซ้ำ (test-retest method) โดยจะทำการเก็บข้อมูลกับผู้ป่วยก่อนจำหน่ายกลับบ้าน 1 วันหลังจากนั้น 1 สัปดาห์จะส่งแบบสัมภาษณ์ฉบับเดิมไปให้ผู้ป่วยที่บ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยตอบแบบสัมภาษณ์อีกครั้ง โดยจะไม่บอกว่าเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับเดิมและนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยพบผู้ป่วยครั้งแรกจะแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ การตอบรับหรือปฏิเสธจะไม่มีผลต่อการรักษาและคำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างของผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับและนำมาใช้เฉพาะการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น โดยระหว่างการตอบคำถาม ถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่พอใจหรือไม่ต้องการตอบคำถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถออกจากการศึกษาได้ก่อนที่การดำเนินการวิจัยจะสิ้นสุดลง โดยการกระทำดังกล่าวไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างควรได้รับ

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่หอผู้ป่วยสามัญ แผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ด้วยตนเอง ในระหว่างเดือน มีนาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2543 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณะกรรมการพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลที่หอผู้ป่วยสามัญ แผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตถ์
2. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบรองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมทั้ง 7 หอผู้ป่วยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยเลือกผู้ป่วยศัลยกรรมตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยแนะนำตัวแก่กลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์
5. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยใช้เวลาสำหรับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสัมภาษณ์ท่านละ 15-20 นาที
6. ทุกครั้งที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เสร็จ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อดูความครบถ้วนของข้อคำถาม
7. นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ คำนวณเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย
2. ข้อมูลการรับรู้ของผู้ป่วยศัลยกรรมที่ได้รับการผ่าตัดเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตามประกาศสิทธิผู้ป่วย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คำนวณเป็น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของผู้ป่วยศัลยกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลตามประกาศสิทธิผู้ป่วยระหว่าง ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแบบรูดตามแผนที่กำหนดกับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแบบฉุกเฉิน วิเคราะห์โดยใช้ การทดสอบค่า ที (independent t-test)